

УДК 61:378:811.111:811.124

DOI <https://doi.org/10.32782/health-2025.1.32>

ІНТЕГРАЦІЯ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТ «ЛАТИНСЬКА МОВА І МЕДИЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ» ТА «АНГЛІЙСЬКА МОВА ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ» ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО- МОВНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ

Пилипів Ольга Григорівна,

кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін
ВПНЗ «Львівський медичний університет»
ORCID: 0000-0001-9651-7343

Пилипів Леся Ігорівна,

кандидат медичних наук,
доцент кафедри внутрішньої медицини № 2
Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького
ORCID: 0000-0003-1143-1626

Сапса Наталія Богданівна,

асистент кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін
ВПНЗ «Львівський медичний університет»

На сучасному етапі розвитку медичної освіти в Україні в умовах інтеграції у світовий освітній та інформаційний простір, спрямованості на міжнародні стандарти актуалізується проблема підвищення якості підготовки фахівців медичної галузі. Якісна підготовка медичних працівників передбачає застосування інтегрованого підходу для формування цілісної системи знань, умінь, навичок і професійно значущих якостей, що вказує на актуальність інтеграції освітніх компонент «Латинська мова та медична термінологія» і «Англійська мова за професійним спрямуванням» у процесі навчання студентів-медиків.

Мета дослідження – розкрити сутність міждисциплінарної інтеграції та обґрунтувати її необхідність у викладанні латинської та англійської мов у медичних вишах. Володіння міжнародною медичною термінологією та іноземною мовою на комунікаційному рівні є важливим чинником підвищення загальноосвітнього та фахового рівнів підготовки медиків і фармацевтів. Основними напрямками реалізації міждисциплінарної інтеграції є: чітке визначення її завдань і пошук оптимальних шляхів реалізації міжпредметної інтеграції латинської та англійської мов; розкриття інтегративного потенціалу латинської мови; використання новітніх технік навчання; удосконалення змісту навчання, створення арсеналу можливих форм і методів навчання; використання порівняльних методик навчання, навичок розпізнавання спільнокореневих слів; виконання вправ на визначення латинсько-грецьких словотворчих елементів (префіксів, суфіксів), тлумачення етимології та семантики латинських медичних термінів, а також відпрацювання навичок правильного написання та вимови; спрямування роботи викладачів на забезпечення міжкафедральної взаємодії; якісне оновлення навчально-методичних матеріалів, у яких латинська й англійська мови стають засобами пізнання та здобуття інформації, а також інструментом закріплення умінь і навичок, розширення сфери застосування здобутих знань.

Ключові слова: латинська мова, англійська мова, медична термінологія, медична освіта, інтеграція освітніх компонент.

Olga Pylypiv, Lesya Pylypiv, Nataliya Sapsa. Integration of the educational components “Latin language and medical terminology” and “English for professional purposes” as a tool for forming professional-linguistic competences of medical students

At the current stage of development of medical education in Ukraine, in the conditions of integration into the world educational and information space, its focus on international standards actualizes the problem of improving the quality of training of medical specialists. The high-quality training of a medical worker involves the use of an integrated approach to the formation of an integrated system of knowledge, abilities, skills and professionally significant qualities, which indicates the relevance of the integration of the educational components “Latin language and medical terminology” and “English for professional purposes” in the process of training medical students.

The aim of the research is to reveal the essence of interdisciplinary integration and justify its necessity in teaching Latin and English in medical universities. Possession of international medical terminology and a foreign language at the communication level is an important factor in raising the general educational and professional levels of training of doctors

and pharmacists. The main directions of implementation of interdisciplinary integration are the clear definition of its tasks and the search for optimal ways of implementation of interdisciplinary integration of Latin and English languages; revealing the integrative potential of the Latin language, using the latest teaching techniques; improving the content of education, creating an arsenal of possible forms and methods of education; use of comparative teaching methods, skills of recognizing cognate words; performing exercises on defining Latin-Greek word-forming elements (prefixes, suffixes), interpreting the etymology and semantics of Latin medical terms, as well as practicing the skills of correct spelling and pronunciation; directing the work of teachers to ensure interdepartmental interaction; quality update of educational and methodological materials, in which Latin and English become means of learning and getting information, as well as a tool for consolidating abilities and skills, expanding the scope of use of acquired knowledge.

Keywords: Latin, English, medical terminology, medical education, integration of educational components.

Сучасні тенденції розвитку освіти в Україні в умовах інтеграції у світовий освітній та інформаційний простір, розширення міжнародних контактів актуалізують потребу суттєвих трансформаційних змін у парадигмі сучасної медичної освіти, а саме: підготовку висококваліфікованих спеціалістів, які б володіли комплексом загальних і професійних компетентностей, зокрема латиномовною та англomовною термінологічною компетентністю, відповідальністю за грамотність у професійному спілкуванні, здатністю до міжкультурної комунікації в умовах глобалізації та європейської інтеграції. Тому, на нашу думку, в системі вищої медичної освіти важлива роль повинна бути відведена консолідації таких освітніх компонент, як «Латинська мова та медична термінологія» і «Англійська мова за професійним спрямуванням», а також базових теоретичних і клінічних дисциплін.

Мета дослідження – розкрити сутність міждисциплінарної інтеграції та обґрунтувати її необхідність у викладанні латинської та англійської мов у медичних вишах. Нами сформовані в процесі дослідження такі **завдання**: 1) розкрити суть теорії міждисциплінарної інтеграції як засобу підвищення ефективності навчального процесу у вищій школі; 2) сформулювати принципи інтегративного навчання; 3) визначити шляхи його реалізації та модернізації у контексті формування професійної мовної особистості в медичному виші; 4) довести важливість інтеграції освітніх компонент «Латинська мова та медична термінологія» та «Англійська мова за професійним спрямуванням» для підвищення мотивації студентів та активізації їхньої пізнавальної діяльності, поглиблення знань із профільних дисциплін, формування професійних компетенцій, розуміння наукової літератури.

Методи дослідження. Для досягнення мети використано низку методів наукового пізнання: педагогічне спостереження, аналіз, синтез, порівняння, дедукція, систематизація та узагальнення для формування результатів дослідження. Автори апелювали до методології компетентнісного підходу.

Результати дослідження. Сучасна педагогічна наука вважає інтеграцію одним із головних дидактичних принципів, що дає змогу формувати інтегральний освітній простір. Відомий педагог Я. Коменський писав: «Усе, що перебуває у взаємному зв'язку, повинно викладатися у такому зв'язку».

Слово «інтеграція» походить від латинського *integratio* (відновлення, процес об'єднання частин у єдине ціле), що пов'язане з прикметником *integer* (цілісний). У педагогіці «інтеграція» визначається як «доцільне об'єднання та координація дій різних частин цілісної системи» [1]. По суті, це процес і результат поєднання компонент змісту освіти для отримання цілісних знань, умінь і навичок студентів за допомогою взаємозв'язку навчальних дисциплін, унаслідок чого вони набувають нової якості [2]. Сучасні дослідники в царині педагогіки зазначають, що створення інтегрованих навчальних курсів чи програм базується не на встановленні взаємозв'язків між знаннями в навчальних програмах різних дисциплін, а на основі виявлення реальних зв'язків між фактами, явищами, поняттями [3].

Пошук інтеграції має довгу та багату історію, яка відображена у вищій освіті та професійній практиці більшості країн. Основоположником концепції міждисциплінарної інтеграції у світі вважають Дж. Дьюї. У різний час до ідеї міждисциплінарних зв'язків зверталися класики науково-педагогічної думки І. Герbart, Я. Коменський, Дж. Локк, І. Песталоцці, а також сучасні українські дослідники В. Сухомлинський, Л. Демінська, О. Єфремова, Н. Андреева, О. Зеленьак, Л. Ковальчук, О. Кругляк, С. Рибак, М. Грибан, Н. Захарова. Фундаторами розробки ідей міждисциплінарності на вітчизняних теренах є В. Огневюк, С. Сисоєва та А. Колот. Аналіз інтеграційних процесів в освіті міститься в дисертаційних дослідженнях Т. Торґашиної, А. Козлової, О. Глуценко, О. Микитюк, П. Васильєва, З. Сазонової та ін. Окремі аспекти міждисциплінарної інтеграції висвітлюють у своїх дослідженнях Ю. Козловський, М. Арцишевська, М. Бєрулава та ін.

Питанню міждисциплінарної інтеграції у медичних вишах присвячені дослідження О. Шерстюк, О. Тихонової, О. Шукатко, В. Шепітько, М. Борути, В. Білаш, М. Буялкової. Зокрема, проблемам міждисциплінарної інтеграції латинської мови з фундаментальними дисциплінами присвячені статті Б. Паласюк і Т. Сторчової. Як бачимо, проблема міждисциплінарної інтеграції постійно перебуває в полі зору дослідників. Однак у теорії та практиці викладання залишається все ж велика кількість дискусійних питань щодо методів, засобів реалізації міждисциплінарної інтеграції в реальному процесі.

Сучасний освітній процес у медичних вишах відзначається пошуком шляхів міждисциплінарної інтеграції для досягнення мети – забезпечення високого рівня науково-теоретичної та практичної підготовки здобувачів освіти, здатних до роботи на рівні світових стандартів, до англomовної професійної комунікації як інструменту професійної діяльності та професійного пізнання (А. Ананьєва, Л. І. Куліш, Г. Алексєєва, О. Полякова, Л. Романова, В. Момот, Г. Скуратівська та ін.).

У дослідженнях Л. Демінської [4] та ін. відзначається, що інтеграція навчального процесу у вищих медичних освітніх закладах передбачає його побудову за принципом логічних узагальнень послідовності програмних дисциплін, формування єдностей між окремими освітніми компонентами, щоб знання однієї дисципліни були фундаментом для вивчення іншої. На думку дослідників, жодна навчальна дисципліна сама по собі не формує професійну компетентність майбутнього лікаря чи фармацевта, а інтегрований підхід може забезпечити формування цілісної системи знань, умінь, навичок і професійно значущих якостей [5]. Через міждисциплінарну інтеграцію, на думку І. Коняшиної [6], здійснюється і особистісний розвиток майбутнього медика.

Упровадження в систему вищої освіти міждисциплінарного підходу продиктовано зростаючою мобільністю, швидкоплинністю всього, що оточує людину [7]. За таких умов монодисципліна не здатна виконати свою традиційну місію. Для формування цілісного професійного мислення майбутніх фахівців перспективним видається аналіз інтеграційних процесів як багатомірного та багаторівневого явища. Міжпредметна інтеграція сприяє підвищенню мотивації до вивчення дисципліни, полегшенню розуміння студентами явищ і процесів, що вивчаються; формуванню вміння аналізувати факти з різних галузей знань, покращенню засвоєння знань із різних дисци-

плін, розширенню сфери отримання інформації і загалом формуванню цілісної наукової картини світу [8].

Нові постулати до стандартів вищої медичної освіти, одним з яких є студентоцентризм, мають на меті забезпечити формування особистості майбутнього фахівця з гнучким мисленням, здатністю швидко приймати самостійні професійні рішення. У цих умовах пріоритетом викладачів є створення цілісної професійно-орієнтованої системи підготовки майбутніх медиків та вибір оптимальних методик навчання із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій.

Освітня компонента «Латинська мова та медична термінологія» вивчається на I курсі паралельно з фундаментальними дисциплінами, слугуючи їм інструментом і поняттєво-термінологічною базою, закладає фундамент подальшого вивчення міжнародної медичної термінології та володіє високим інтегративним мультидисциплінарним потенціалом. Здобувачі освіти засвоюють велику кількість латинських термінів, паралельно опановуючи основи граматики латинської мови. Згодом вони приступають до вироблення навичок самостійного термінотворення, перекладу й інтерпретації термінів з лінгвістичного погляду. На занятті здобувачі освіти можуть пропонувати свої приклади, використовуючи вже здобуті знання з анатомії людини. Унаслідок цього забезпечується тісна та взаємокорисна міждисциплінарна інтеграція. Дослідники стверджують, що лише на основі міждисциплінарної інтеграції можливо усвідомлено використовувати потенціал фундаментальних і гуманітарних дисциплін для цілісного, комплексного розв'язання професійних завдань [9].

Концепція міждисциплінарної інтеграції у медичних вишах повинна актуалізуватися в послідовному вивченні медико-біологічних, фундаментальних і клінічних дисциплін. Вивчення кожної наступної дисципліни має ґрунтуватися на знаннях, уміннях і навичках, отриманих під час опанування попередніх дисциплін. Системність і послідовність вивчення теоретичних і клінічних дисциплін є запорукою формування у здобувачів вищої освіти стійких знань і якісних професійних умінь [10]. Міждисциплінарна інтеграція є неможливою без створення мережових навчально-методичних комплексів дисципліни, до яких входять: освітня програма; робоча програма; курс лекцій; навчальні презентації; методичні вказівки до практичних занять, семінарів, самостійної роботи студентів; тести для контролю й самоконтролю; питання для під-

готовки до іспиту або заліку; критерії оцінювання результатів навчання; список рекомендованої літератури; інформаційні матеріали для поглибленого вивчення освітньої компоненти.

Сучасна латинська медична термінологія – це складна динамічна терміносистема, яка налічує тисячі генетично та структурно неоднорідних термінів і терміносполучень і є основним способом мовної фіксації фахових понять. Вона є результатом багатовікового розвитку медичної науки та її понятійно-термінологічної системи й залишається джерелом для термінотворення в науці.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Латинська мова та медична термінологія» є комплекс греко-латинських лексичних одиниць і граматичні принципи термінотворення. Метою її вивчення є засвоєння основ граматики латинської мови та базової лексики, необхідної для опанування медичної термінології усіх її підсистем (анатомо-гістологічної, фармацевтичної та клінічної) для забезпечення професійної термінологічної грамотності в подальшій практичній діяльності. Традиційно медична термінологія складається переважно з латинських термінів, тому формування на заняттях із латинської мови вмінь правильного читання анатомічних термінів, засвоєння основ латинської граматики, необхідної лексики і греко-латинських словотворчих елементів сприяє виробленню навичок грамотного використання анатомічних номенклатурних найменувань та клінічних термінів (переважно грецького походження) і дає змогу студентам використовувати набуті теоретичні знання на заняттях з анатомії, фармакології, клінічних дисциплін та англійської мови за професійним спрямуванням. З огляду на вищевикладене, важлива роль у медичній освіті повинна бути відведена інтеграції дисциплін «Латинська мова та медична термінологія» і «Англійська мова за професійним спрямуванням» як важливого інструменту підвищення якості освіти. На думку М. Буялкової [11], перевага паралельного вивчення латини та англійської мови полягає насамперед у тому, що студенти таким чином легко поєднують свої знання та порівнюють відмінності у словотворенні обох мов. Усе це в кінцевому підсумку закладає основи для вивчення студентами фундаментальних і клінічних дисциплін, актуалізує опорні знання, формує систему професійних умінь і навичок та забезпечує відповідний рівень знань для подальшого навчання і професійної діяльності.

Навчальна дисципліна «Іноземна мова за професійним спрямуванням» є поглибленим кур-

сом вивчення англомовної професійної лексики. Вона закладає основи знань медичної термінології з перспективою їх подальшого використання під час виконання субтесту тестових завдань англійською мовою професійного спрямування на ліцензійному іспиті «Крок-1» та екзамену з англійської мови як складової державного кваліфікаційного іспиту, а також у навчальному процесі та в професійній діяльності, ґрунтується на вивченні студентами лексико-граматичного матеріалу й фахової термінології англійською мовою та інтегрується з фундаментальними та клінічними дисциплінами, як і латинська.

Незважаючи на те що англійська мова сформувалася на базі давньогерманської мови, вона все ж має у своєму вокабулярі велику кількість запозичень латинського походження [12]. Вони потрапляли до неї протягом багатьох століть, адже латинська мова відіграла важливу роль у культурному розвитку Західної Європи та мала значний вплив на фонетику, граматику, лексику, словотворення в давній період розвитку германських мов [11; 12]. Ці історичні факти вплинули і на формування англійської медичної термінології. Найбільше термінів запозичено з латинської мови, що зумовлено не лише впливом античної цивілізації на формування нових культур, а й історією розвитку медицини. Сучасна анатомічна та гістологічна номенклатура базується на багатовіковій традиції, тому укладена латинською мовою, про що свідчить анатомічна номенклатура *Terminologia anatomica* (TA), яка слугує основою для національних мов [13].

Греко-латинські клінічні терміни лежать в основі медичної термінології європейських мов, тому більшість клінічних медичних термінів є міжнародними. У процесі запозичення латинські терміни в англійській медичній термінології адаптувалися до системи мови-реципієнта, пройшовши доволі складний шлях. Проаналізувавши шляхи та форми запозичень латинських і латинізованих грецьких медичних термінів, можемо констатувати, що англійська медична термінологія має у своєму складі: 1) лексичні одиниці, які не мають англійських відповідників, а отже, їх вживаємо у тій самій граматичній формі, що й в античних мовах (давньогрецькі терміни, збережені в оригіналі): *colon*, *encephalon*, *skeleton*, *organon*, *embryon*, *acromion*, *azygos*, *olecranon*, *chorion*, *chole*, *ganglion*, *acne*, *herpes*, *coma*, *lysis*, *carcinoma*, *trauma*, *pneumonia*, *diabetes*, *aphthae*, *eczema*, *hernia*, *lichen*, *dermatitis*, *otitis*, *sepsis*, *diagnosis*, *epicrisis*, *amblyopia*, *epilepsia*, *paranoia*, *exanthema*,

cachexia, paresis, erythema, kyphosis, nephritis тощо; 2) латинізовані грецькі медичні терміни: bronchus, pylorus, typhus, bacterium; 3) латинські терміни, збережені в оригіналі: abdomen, sulcus, scapula, torus, atrium, calculus, frenulum, aorta, gingiva, abscess, virus, tumor, cancer, caries, lupus, pus, ranula, scabies, rabies, tonsillitis тощо; 4) латинські терміни, асимільовані англійською мовою шляхом: а) *втрати флексій (закінчень)*: organon → organ, stomachus → stomach, spasmus → spasm, abscessus → abscess, acidum → acid, planta → plant, dentista → dentist, extractum → extract, linimentum → liniment; б) *заміни флексій, до прикладу*: -icus → -ic: hepatic, antibiotic, antiemetic, antipyretic, lipotropic, psychiatric, allergic, analgetic; -ideus → -id: cricoid, mastoid, trapezoid; -formis → -form: filiform, vermiform; -alis → -al: suprarenalis → suprarenal, cerebrealis → cerebral, dentalis → dental; -ivus → -ive: sedativus → sedative; -ia → -y: anatomia → anatomy, arteria → artery, tracheotomia → tracheotomy; -ium → -y: remedium → remedy; -a → -e: capsula → capsule, mixtura → mixture, dentura → denture, ampulla → ampulle, tinctura → tincture; -as → -y: celeritas → celerity; sanitas → sanity; в) *фонетичних змін у суфіксах (випадіння суфіксального голосного та зміна флексії)*: -bilis → -ble: sanabilis → sanable, solubilis → soluble; -bul(a) → -bl(e): mandibula → mandible; -culum → -cle: tuberculum → tubercle, musculus → muscle; -ulus → -le: angulus → angle; -entia → -ence: scientia → science; evidentia → evidence; г) *запозичення основи латинського іменника, від якої утворюються непрямі відмінки*: mutatio, onis f → mutation, degeneratio, onis f → degeneration, dislocatio, onis f → dislocation, suspensio, onis f → suspension [13; 14; 15]. Деякі латинські слова зазнали орфографічних змін і були запозичені з латинської мови через французьку: osseus → osseous; mucosus → mucous тощо.

Пряме запозичення торкнулося не лише окремих лексем, а й суфіксів та префіксів, насамперед грецьких, оскільки словотвірний потенціал грецької мови значно переважає можливості латинської мови. Передусім це префікси, які вказують на місце розташування об'єкта чи положення в просторі (грец. peri-, endo-, лат. supra-, infra- тощо). А отже, переважна кількість англійських медичних термінів утворена афіксальним шляхом за допомогою грецьких і латинських префіксів, суфіксів і коренів: inter-: interalveolar – міжальвеолярний; re-: reanimation – реанімація; sub-: subfebrile – субфебрильний; anti-: antibiotic – антибіотичний, antipyretic – протизапальний; a-

anaemia – недокрів'я, atypical – нетиповий etc. Прямомого запозичення зазнали також грецькі дублети латинських анатомічних найменувань: neuro-, cardio-, angio-, arterio-, veno-, lympho-, skeleto-, hepato-, rhino-, gastro- etc.

Важливо, що майже кожен англійський медичний термін має свій латинський або грецький синонім, тому майбутній фахівець повинен володіти ґрунтовними знаннями з латинської та англійської медичної термінології: thrombus – clot, thrombocyte – blood platelet, erythrocyte – red blood cell, coagulation – blood clotting, thorax – chest. Чимала кількість латинських термінів має рівнозначні англійські відповідники (лат. os (кістка) – англ. bone; лат. sanguis (кров) – англ. blood etc.).

Крім того, у медицині використовуються також спеціальні латинські професійні вирази, які вживаються в оригіналі, наприклад, locus minoris resistentiae (місце найменшого опору), in situ (у місці розташування), in statu nascendi (у стадії зародження), in loco typico (у типовому місці), in vivo (у живому організмі), per os (через рот), per rectum (через пряму кишку), lege artis (за правилом мистецтва) тощо.

Грамотне вживання латинських та англійських медичних термінів повинно бути притаманне кожному лікарю, оскільки воно засвідчує високу мовну культуру будь-якого фахівця. На думку М. Уоллеса [16], знати слово – це не лише здатність розпізнати його в усній чи письмовій формі, а й згадати його за потреби, пов'язати з конкретним об'єктом чи поняттям, вживати у відповідній граматичній формі, правильно писати, вимовляти, вживати у словосполученнях.

Для ефективного засвоєння анатомічних термінів важливо забезпечити їхнє розуміння шляхом встановлення міждисциплінарних зв'язків між мовами. Знання етимології таких латинських анатомічних термінів, як hyoideus, tendo Achillis, cellula, thorax, atlas, atrium, axis, cisterna, cossux, musculus, vestibulum, palma, hymen, iris, hippocampus, cornu Ammonii, здатне полегшити вивчення анатомії, сприяти кращому запам'ятовуванню термінів в англійській мові.

Під час вивчення розділу «Клінічна термінологія» студентам цікаво буде дізнатись історію появи клінічних термінів hygienae, facies Hippocratica, corsetus Minervae, caput Medusae, hypnosis, cyclopia, hermaphroditismus, narcissismus, pigmalionismus, venerophobia, nymphomania, complexus Anthigonae, syndromum Diogenis, complexus Dianae, complexus Oedypi, echolalia, echopraxia, hypnosis, phobia, hebephrenia.

А під час вивчення фармацевтичної термінології корисно буде довідатися про походження назв *ampulla*, *Aurum*, *Hydrargyrum*, *Mentha*, *Achillea millefolium*, *Atropa belladonna*, *Artemisia cina*, *Adonis vernalis*, *Convallaria* та ін.

Висновки. Вивчення англійської мови за професійним спрямуванням та інших теоретичних чи клінічних дисциплін неможливе без базових знань із латини. Реалізація міждисциплінарних зв'язків у викладанні латинської та англійської медичної термінології – необхідний дидактичний прийом, що дає змогу використовувати базові знання з латинської медичної термінології та способів термінотворення під час вивчення англійської медичної термінології, а також формує у студентів професійні знання й навички, орієнтує на їхнє практичне застосування. Багаторічний досвід викладання освітніх дисциплін «Латинська мова та медична термінологія» і «Англійська за професійним спрямуванням» дає підстави стверджувати, що вони пов'язані тісними інтеграційними зв'язками, не лише одна з одною, а й з усіма без винятку дисциплінами, які студенти вивчають на старших курсах.

На нашу думку, консолідація цих дисциплін повинна відбуватися на рівні як теоретичних зв'язків, так і вивчення лінгвістичних законів обох мов, у яких репрезентовано результати еволюції їхніх фонетичних, морфологічних і лексичних особливостей. Основними шляхами реалізації

міждисциплінарної інтеграції вважаємо такі: чітке визначення міждисциплінарних завдань і пошук оптимальних шляхів реалізації міжпредметної інтеграції латинської та англійської мов; розкриття інтегративного потенціалу латинської мови, використання інноваційних, зокрема порівняльних, методик навчання; тлумачення етимології та семантики латинських медичних термінів, а також навичок правильного написання та вимови; спрямування роботи викладачів на забезпечення міжкафедральної взаємодії; якісне оновлення навчально-методичних матеріалів, у яких латинська й англійська мови стають засобами пізнання та здобуття інформації, а також інструментом закріплення умінь і навичок, розширення сфери застосування набутих знань. Майбутні лікарі повинні опановувати базові медичні поняття на лексичному та граматичному рівнях, що підвищить їхню мовно-культурну компетентність.

Викладена концепція викладання дисциплін «Латинська мова та медична термінологія» та «Англійська за професійним спрямуванням» не вичерпує усіх проблем щодо ефективності засвоєння студентами професійної термінології, а створює перспективу для подальших наукових студій. Знання є основним ресурсом, який у наш час недостатньо концептуалізований, організований і класифікований. Концепція міждисциплінарної інтеграції може допомогти вирішити ці проблеми.

ЛІТЕРАТУРА

1. Професійна педагогічна освіта: інноваційні технології та методики : монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир : Видавництво ЖДУ ім. Івана Франка, 2009. 564 с.
2. Педагогіка вищої школи: словник-довідник / упор. О. О. Фунтікова. Запоріжжя : ГУ «ЗІДМУ», 2007. 404 с.
3. Гончаренко С. У., Козловська І. М. Теоретичні основи дидактичної інтеграції. *Педагогіка і психологія*. 1997. № 2. С. 9–18.
4. Демінська Л. О. Міждисциплінарні зв'язки у процесі професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Донецьк, 2004. 245 с.
5. Бреус В. Є., Кувшинова І. І., Тірон О. І., Маркова О. О. Шляхи удосконалення викладання гістології, цитології та ембріології. *Інтегративна антропологія*. 2016. Том 27, № 1. С. 78–81.
6. Коняшина І. Формування професійної компетентності майбутніх фахівців фармацевтів у медичних коледжах. Інноваційні наукові дослідження у сфері педагогіки та соціальної роботи : збірник тез міжн. наук.-практ. конф., м. Сладковічево, 10–11 березня 2017 р. / за ред. проф. С. Мраз. Сладковічево, 2017. С. 128–130.
7. Колот А. М. Міждисциплінарний підхід як передумова розвитку економічної науки та освіти. *Вісник КНУ імені Т. Шевченка. Серія: «Економіка»*. 2014. № 158. С. 18–22.
8. Козловська І. М., Литвин А. В. Інтеграція та наступність у розвитку змісту навчального знання: методологічний аспект. Неперервна професійна освіта: теорія і практика : збірник наукових праць / за ред. І. А. Зязюна та Н. Г. Ничкало. Київ : НТУ «ХПІ», 2001. Ч. 2. С. 177–183.
9. Дмитриченко М. Ф., Хорошун Б. І., Язвінська О. М., Глушенюк Н. М. Міждисциплінарна інтеграція як один із ефективних засобів фундаменталізації вищої освіти. Фундаменталізація професійної підготовки у вимірі Європейського освітянського простору. Педагогіка і психологія, проблеми освіти : зб. наук. праць / за ред. М. Ф. Дмитриченко та ін. Київ : НТУ, 2010. С. 134–141.
10. Коваленко Н. П., Боброва Н. О., Ганчо О. В., Зачепило С. В. Мотивація студентів як запорука успішного професійного розвитку. *Медична освіта*. 2020. № 3. С. 43–48. DOI: 10.11603/me.2414-5998.2020.3.11440.
11. Bujalková M. The Coexistence of Latin and English in Medical Terminology and its Contribution to ESP Teaching. *International Journal of Humanities Social Sciences and Education*. 2018. Vol. 5, № 6. P. 7–14.

12. Стегніцька Л. В. Розвиток і становлення англійської медичної термінології в аспекті мовної періодизації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія Філологія*. 2019. Том 2, № 40. С. 81–85.
13. Terminologia anatomica: international anatomical terminology By the Federative Committee on Anatomical Terminology (FCAT). Stuttgart: Georg Thieme Verlag. 1998. 300 p.
14. Міжнародна анатомічна номенклатура / за ред. І. І. Бобрика, В. Г. Ковешнікова. Київ : Здоров'я, 2001. 328 с.
15. Українсько-англійський ілюстрований медичний словник Дорланда (переклад з 30-го американського видання): у 2 т. Львів : Наутилус, 2007. 2272 с.
16. Wallace M. J. Teaching Vocabulary. Oxford : Oxford University. Press, 1982. 144 p.

REFERENCES

1. Dubasenyuk, O.A. (2009). *Profesiyna pedahohichna osvita: innovatsiyni tekhnolohiyi ta metodyky: monohrafiya [Professional pedagogical education; innovative technologies and methods: monograph]*. Zhytomyr: Vydavnytstvo ZhDU im. Ivana Franka, 564 [in Ukrainian].
2. Funtikova, O.O. (2007). *Pedahohika vyshchoyi shkoly slovnyk-dovidnyk [Higher school pedagogy: a reference dictionary]*. Zaporizhzhia: HU "ZIDMU", 404 [in Ukrainian].
3. Honcharenko, S.U., Kozlovskaya, I.M. (1997). Teoretychni osnovy dydaktychnoyi intehtatsii [Theoretical foundations of didactic integration]. *Pedahohika i psykholohiia [Pedagogy and psychology]*, 2, 9–18 [in Ukrainian].
4. Deminska, L.O. (2004). Mizhdystsyplinarni zvyazky u protsesi profesiynoyi pidhotovky maybutnikh uchyteliv fizychnoyi kultury: dys. ... kand. ped. nauk [Interdisciplinary connections in the process of professional training of future teachers of physical culture]. *Candidate's thesis*. Donetsk, 245 [in Ukrainian].
5. Breus, V.E., Kuvshinova, I.I., Tyrone, O.I., Markova, O.O. (2016). Shlyakhy udoskonalennya vykladannya histolohiyi, tsytolohiyi ta embriolohiyi [Ways of improving the teaching of histology, cytology and embryology]. *Intehrativna antropolohiya [Integrative Anthropology]*, 1 (27), 78–81 [in Ukrainian].
6. Konyashina, I. (2017). Formuvannya profesiynoyi kompetentnosti maybutnikh fakhivtsiv farmatsevtiv u medychnykh koledzhakh [Formation of professional competence of future pharmacists in medical colleges]. *Innovatsiyni naukovy doslidzhennya u sferi pedahohiky ta sotsialnoyi roboty: zbirn. tez mizhn. nauk-prakt. konf. [Innovative scientific research in the field of pedagogy and social work: collection: theses conf. of international science and practice]* (Prof. S. Mraz. Sladkovichevo, Ed.) 128–130 [in Ukrainian].
7. Kolot, A.M. (2014). Mizhdystsyplinarnyi pidhid yak peredumova rosvytku ekonomichnoyi nauky ta osvity [An interdisciplinary approach as a prerequisite for the development of economic science and education]. *Visnyk KNU imeni T. Shevchenka. Seriya: "Ekonomika" [Bulletin of the Taras Shevchenko National University of Kyiv. Series: "Economics"]*, 158, 18–22 [in Ukrainian].
8. Kozlovskaya, I.M., Lytvyn, A.V. (2001). Intehratsiya ta nastupnist u rozvytku zmistu navchalnoho znannya: metodolohichniy aspekt [Integration and continuity in the development of the content of educational knowledge: methodological aspect]. *Neperervna profesiyna osvita: teoriya i praktyka: teoriia i praktyka [Continuous professional education: theory and practice]: zb. nauk. prats (I.A. Ziaziuna, N.H. Nychkalo, Eds.)*. Kyiv: NTU "KhPI", Kyiv. Ch. 2, 177–183 [in Ukrainian].
9. Dmytrychenko, M.F., Khoroshun, B.I., Yazvinska, O.M., Hlushenok, N.M. (2010). Mizhdystsyplinarna intehtatsiya yak ody z efektyvnykh zasobiv fundamentalizatsii vyshchoyi osvity. Fundamentalizatsiya profesiynoyi pidhotovky u vymiri yevropeyskoho osvitnoho prostoru [Interdisciplinary integration as one of the effective means of fundamentalization of higher education. Fundamentalization of professional training in the dimension of the European educational space]. *Pedahohika i psykholohiya, problemy osvity [Pedagogy and psychology, problems of education]: zb. nauk. prats (M.F. Dmytrychenko et al., Eds.)*. Kyiv: NTU, 134–141 [in Ukrainian].
10. Kovalenko, N.P., Bobrova, N.O., Hanch, O.V., Zachepilo, S.V. (2020). Motyvatsiya studentiv yak zaporuka uspishnoho profesiynoho rozvytku [Student motivation as a key to successful professional development]. *Medychna osvita [Medical Education]*, 3 (88), 43–48 [in Ukrainian].
11. Bujalková, M. (2018). The Coexistence of Latin and English in Medical Terminology and its Contribution to ESP Teaching. *International Journal of Humanities Social Sciences and Education*, 5 (6), 7–14.
12. Stegnitka, L.I. (2019). Rozvytok i stanovlennya anhlis'koyi medychnoyi terminolohiyi v aspekti movnoyi periodyzatsii [Development and formation of English medical terminology in the aspect of language periodization]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnogo humanitarnoho universytetu. Ser.: Filolohiya [Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Ser.: Philology]*, 40 (2), 81–85 [in Ukrainian].
13. Terminologia anatomica: international anatomical terminology by the Federative Committee on Anatomical Terminology (FCAT) (1998). Stuttgart: Georg Thieme Verlag, 300.
14. Bobryk, I.A., Koveshnikova, V.G. (2001) *Mizhnarodna anatomichna nomenklatura [International anatomical nomenclature]*. Kyiv: Zdorovia, 328 [in Ukrainian].
15. *Dorland's Ukrainian-English illustrated medical dictionary* (translated from the 30th American edition): in 2 volumes. Lviv: Nautilus, 2272 p. [in Ukrainian].
16. Wallace, M.J (1982). *Teaching Vocabulary*. Oxford: Oxford University. Press, 144 p.